

IEEE folyóiratok közleményszámának drasztikus növekedése 2022 és 2025 között – az Open Access hatása és a magyar kutatók láthatatlan jelenléte¹

Sasvári Péter²

Becsült olvasási idő: 4 perc

Link: <http://doi.org/10.13140/RG.2.2.11499.66082>

A tudományos publikálás világában az elmúlt években számos folyóirat esetében megfigyelhető volt a közleményszám robbanásszerű emelkedése. Ez a trend különösen látványos az IEEE-hez köthető folyóiratok esetében, amelyekben a 2022-es adatokhoz képest 2023-ra, majd várhatóan 2024-ben és 2025-ben is kiugró növekedés tapasztalható. Az adatok összevetése és az okok feltárása elengedhetetlen ahhoz, hogy megértsük, mi állhat ezen dinamikák mögött, és milyen hatással lehet mindez a publikálási stratégiákra, valamint a tudományos közösségekben betöltött pozíciókra.

Kiadó bemutatása

Az IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) a világ legnagyobb műszaki szakmai szervezete, amely több mint 160 országban van jelen, és több mint 400 000 tagot tömörít, köztük mérnököket, kutatókat, informatikusokat és technológiai szakembereket. Az IEEE fő fókuszterületei közé tartozik az elektronika, számítástechnika, telekommunikáció, villamosmérnöki tudományok és az információs technológiák.

Főbb tevékenységek:

- **Tudományos folyóiratok:** Az IEEE évente több mint 200 folyóiratot és szakmai lapot ad ki, amelyek a világ vezető tudományos kiadványai közé tartoznak a mérnöki és technológiai területeken.
- **Konferenciák:** Az IEEE évente több mint 1800 konferenciát szervez világszerte, ezzel meghatározó fórumot biztosít a legújabb kutatási eredmények bemutatására és a nemzetközi együttműködések kialakítására.
- **Szabványok:** Az IEEE több mint 1300 aktív szabványt gondoz, és vezető szerepet tölt be az olyan területeken, mint a Wi-Fi (IEEE 802.11), az Ethernet vagy az 5G technológiák.
- **Open Access:** Az IEEE az elmúlt években egyre több folyóiratában vezette be a hibrid vagy teljes open access publikálási lehetőséget, ezzel követve a globális tudományos nyitottsági trendeket.

Az IEEE híd a kutatás és az ipar között, hiszen nemcsak elméleti kutatásoknak ad teret, hanem a gyakorlati alkalmazásokban is vezető szerepet játszik. Folyóiratai rendkívül magas impaktfaktoral

¹ Az alábbi közlemény a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar gondozásában megjelenő Államtudományi Hírlevél Tudományos sarok rovatában jelent meg. A hírlevélre az alábbi linken keresztül lehet jelentkezni: <https://antk-dl.uni-nke.hu/at-newsletter-confirm/confirm/feliratkozas.php>

² Egyetemi docens, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, Közszerkezési és Infotechnológiai Tanszék, 1083 Budapest, Ludovika tér 2. E-mail: Sasvari.Peter@uni-nke.hu

és szakmai elismertséggel bírnak, ezért a technológiai területen dolgozó kutatók számára presztízskérdés az IEEE-ben publikálni.

A növekedés háttere és lehetséges magyarázatai

A közleményszám emelkedésének egyik meghatározó tényezője az Open Access (OA) publikálási modell térnyerése. Az IEEE folyóiratai között számos olyan lap található, amely hibrid modellben működik, vagyis a szerzők választhatnak: vagy hagyományos, előfizetéses formában teszik közzé kutatásaikat, vagy nyílt hozzáférésűvé (Open Access) teszik azokat, amihez APC (Article Processing Charge) díjat kell fizetniük. Az APC mértéke ezekben a folyóiratokban jellemzően évente emelkedik – az IEEE esetében 2023-ban átlagosan 2 345 és 2 495 USD között mozgott, míg 2025-re elérheti a 2 795 USD-t is.

Az Open Access modell által kínált azonnali elérhetőség, a láthatóság növelése és a gyorsabb disszemináció különösen vonzó a kutatók számára, hiszen a publikációk így nagyobb eséllyel kapnak gyors visszhangot. Ez azonban nem magyarázza önmagában a közleményszám ilyen mértékű növekedését. (lásd melléklet) Az IEEE egyes lapjai – különösen azok, amelyek Q1-es besorolásúak – feltehetően tudatos stratégiát követnek, hogy maximalizálják az APC-bevételeket. A publikálási kapacitás bővítése, a beérkező kéziratok elfogadási arányának növelése, valamint az Open Access publikálást ösztönző szerzői kampányok mind hozzájárulhatnak a közleményszám látványos emelkedéséhez.

Magyar érintettség: feltűnő hiány

A mellékletben látható adatok külön érdekessége, hogy a vizsgált IEEE folyóiratokban **a magyar szerzők jelenléte szinte elhanyagolható**. Az elemzett években alig néhány magyar kötődésű közleményt azonosítottunk. Ez arra utal, hogy a hazai kutatói közösség egyelőre nem tudta vagy nem akarta kihasználni az Open Access nyújtotta lehetőségeket ezekben a lapokban. Ennek több oka is lehet:

- Az **APC költségek finanszírozási nehézségei**, különösen hazai forrásokból.
- Az IEEE-folyóiratok **erős technológiai és mérnöki fókusz**a, amely nem minden magyar kutatóprofilhoz illeszkedik.
- A **tudatos publikációs stratégia hiánya**, amely a kiemelkedő SJR értékű, Q1-es IEEE folyóiratok irányába terelné a magyar szerzőket.
- Egyes kutatói körökben továbbra is **előítéletek** élhetnek az APC-alapú publikálással szemben.

Scimago vs. SciVal: eltérő források, eltérő trendek

Az adatok összevetése során egy érdekes metodológiai szempont is felszínre került. Míg a **SciVal** az Elsevier-féle Scopus adatbázisra épül, addig a **Scimago** szintén Scopus-alapú, de saját szűrési és feldolgozási logikát követ. Ezért lehetséges, hogy az egyes évekhez tartozó cikkek száma eltérhet a két forrásban. Ez a különbség az adatértelmezés során fontos kontextus, hiszen a publikálási trendek elemzésekor a források közötti eltérések félreértésekhez vezethetnek, ha azokat nem kezeljük tudatosan.

Kitekintés és stratégiai ajánlás

Az IEEE-folyóiratok közleményszámának ugrásszerű növekedése és az Open Access modell térnyerése világosan mutatja a tudományos publikálás átalakulását. Magyar szempontból azonban érdemes megvizsgálni, hogy az ilyen csatornák miért maradnak ki a hazai publikációs stratégiákból. Az IEEE számos folyóirata **kiemelkedő impaktfaktoral** és **erős nemzetközi láthatósággal** bír, így a magyar kutatók számára stratégiai cél lehetne ezekben való jelenlét növelése – akár célzott egyetemi támogatással, akár nemzeti Open Access finanszírozási programok révén.

Összegzés

A közleményszámok drasztikus növekedése nem csupán statisztikai érdekesség, hanem **a tudományos kommunikációs tér alakulásának egyik lenyomata**. Az Open Access modell terjedése, az APC-díjak fokozatos emelkedése és az IEEE folyóiratok megnyílása a tömeges publikálás felé **új kihívások és lehetőségek** elé állítja a kutatókat. Magyarország számára ez egy **megkésett ébresztő** is lehet: ha nem kapcsolódunk be tudatosan ezekbe a folyamatokba, akkor **a tudományos láthatóságunk és versenyképességünk tovább csorbulhat**.

Melléklet

Publikációs boom az IEEE-ben – Magyar kutatók nélkül?

Sor-szám	Folyóirat neve	ISSN	ISSN	SJR érték****	SJR Best Quartile *****	Cikkek száma Scival szerint (db)				Cikkek száma Scimagojr szerint (db)		
						2022	2023	2024	2025*	2022 I.	2023 II.	Arány II./I. min. 200%
1	IEEE Transactions on Consumer Electronics	0098-3063		1,298	Q1	41	112	992	89	43	407	947%
2	IEEE Transactions on Intelligent Vehicles	2379-8858		2,469	Q1	77	447	793	0	77	513	666%
3	IEEE Transactions on Artificial Intelligence	2691-4581		1,771	Q1	80	151	625	68	93	312	335%
4	IEEE Transactions on Multimedia	1520-9210		2,260	Q1	353	816	963	158	353	972	275%
5	IEEE Transactions on Transportation Electrification	2332-7782		2,772	Q1	366	410	1 004	490	367	1 004	274%
6	IEEE Transactions on Computational Social Systems	2329-924X		1,716	Q1	159	304	794	77	198	514	260%
7	IEEE Transactions on Automation Science and Engineering	1545-5955		2,144	Q1	295	242	1 078	331	297	756	255%
8	IEEE Transactions on Mobile Computing	1536-1233		2,755	Q1	320	492	1 182	187	345	830	241%
9	IEEE Transactions on Molecular, Biological, and Multi-Scale Communications	2332-7804		1,021	Q1	26	56	68	0	26	62	238%
10	IEEE Sensors Letters	2475-1472		0,562	Q2	187	425	528	56	187	426	228%
11	IEEE Transactions on Knowledge and Data Engineering	1041-4347		2,867	Q1	431	928	720	123	468	1 048	224%
12	IEEE Open Journal of Vehicular Technology	2644-1330		1,935	Q1	31	68	122	24	31	69	223%
13	IEEE Embedded Systems Letters	1943-0663		0,455	Q2	52	61	189	14	51	108	212%
14	IEEE Transactions on Dependable and Secure Computing	1545-5971		2,222	Q1	306	358	538	91	289	601	208%
15	IEEE Transactions on Neural Networks and Learning Systems	2162-237X	2162-2388	4,170	Q1	646	894	1 999	310	909	1 818	200%

Sor-szám	Folyóirat neve	Típus	APC költség (\$)			Magyar érintettségű cikkek száma (db)				Megjegyzés
			2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025*	
1	IEEE Transactions on Consumer Electronics	Híbrid	2 345	2 495	2 645	0	0	0	0	WoS indexált***
2	IEEE Transactions on Intelligent Vehicles	Híbrid	2 495	2 645	2 795	0	2	1	0	WoS indexált
3	IEEE Transactions on Artificial Intelligence	Híbrid	2 495	2 645	2 795	0	0	0	0	-
4	IEEE Transactions on Multimedia	Híbrid	2 495	2 645	2 795	0	0	0	0	WoS indexált
5	IEEE Transactions on Transportation Electrification	Híbrid	2 495	2 645	2 795	0	0	0	1	WoS indexált
6	IEEE Transactions on Computational Social Systems	Híbrid	2 495	2 645	2 795	0	0	3	0	WoS indexált
7	IEEE Transactions on Automation Science and Engineering	Híbrid	2 495	2 645	2 795	0	0	5	1	WoS indexált
8	IEEE Transactions on Mobile Computing	Híbrid	2 495	2 645	2 795	1	1	0	0	WoS indexált
9	IEEE Transactions on Molecular, Biological, and Multi-Scale Communications	Híbrid	2 495	2 645	2 795	0	0	0	0	WoS indexált
10	IEEE Sensors Letters	Híbrid	2 495	2 645	2 795	0	1	0	0	WoS indexált
11	IEEE Transactions on Knowledge and Data Engineering	Híbrid	2 495	2 645	2 795	0	0	0	0	WoS indexált, MTA IX. Gazdaságtudományi Doktori Minősítő Bizottság: A nemzetközi
12	IEEE Open Journal of Vehicular Technology	Arany Open Access	1 950	2 075	2 200	0	0	0	0	WoS indexált
13	IEEE Embedded Systems Letters	Híbrid	2 345	2 495	2 645	0	0	0	0	WoS indexált
14	IEEE Transactions on Dependable and Secure Computing	Híbrid	2 345	2 495	2 645	0	0	0	0	WoS indexált

15	IEEE Transactions on Neural Networks and Learning Systems	Hibrid	2 345	2 495	2 645	0	0	5	3	WoS indexált
----	---	--------	-------	-------	-------	---	---	---	---	--------------

Forrás: <https://journals.ieeeauthorcenter.ieee.org/wp-content/uploads/sites/7/IEEE-Article-Processing-Charges-List.pdf>

Forrás: Scimagojr, Scival

*2025. március 2-i állapot.

**Magyarázat:

Hibrid folyóiratok: Ezeknél a folyóiratoknál a szerzők választhatnak, hogy cikküket nyílt hozzáférésűvé teszik-e (Open Access). Ha igen, az APC díjat kell fizetniük. Ha nem, a cikk előfizetéses hozzáférésű marad, és nincs APC díj.

****Az **SJR érték** a Scimago Journal Rank rövidítése, és ez egy folyóiratok tudományometriai értékelésére szolgáló mutató. Az SJR a Scopus adatbázis alapján számított mérőszám, és azt mutatja meg, hogy egy adott folyóirat milyen tudományos hatással bír.

***Amikor azt mondjuk, hogy egy folyóirat "**WoS indexált**", az azt jelenti, hogy a folyóirat szerepel a Web of Science (röviden: WoS) adatbázisában. A WoS egy tudományos hivatkozási adatbázis, amelyet a Clarivate Analytics üzemeltet, és a világ egyik legelismertebb és legmegbízhatóbb tudományos indexelő rendszere.

Arany Open Access folyóiratok: Ezeknél a folyóiratoknál minden publikáció nyílt hozzáférésű, és az APC díj fizetése kötelező.

*****Az **SJR Best Quartile** azt jelenti, hogy egy adott folyóirat legjobb kvartilis besorolása az összes olyan tudományterület vagy kategória közül, amelyben a folyóiratot nyilvántartják a Scimago Journal & Country Rank rendszerében (ami a Scopus adatbázison alapul). A Scimago minden tudományterületen négy kategóriába, azaz kvartilisbe sorolja a folyóiratokat az SJR értékük alapján: Q1: az adott szakterület legjobb 25%-a; Q2: a következő 25% (26-50%); Q3: a középmezőny (51-75%); Q4: a legalsó 25%.